

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Ontvangen: 4 oktober 2024

2024-005C++

Hogeschool van Amsterdam
T.a.v. het College van Bestuur
Postbus 1025
1000 BA AMSTERDAM

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
48345467

Datum 4 oktober 2024
Betreft Clusteraanvraag hbo masteropleiding Sustainability Transitions

Geacht bestuur,

Met de brief van 12 februari 2024 met zonder kenmerk, waarin u namens uzelf en namens de Hanzehogeschool Groningen, Hogeschool Inholland, Christelijke Hogeschool Windesheim, Saxion Hogeschool, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, HAS green academy, Avans Hogeschool, Fontys Hogeschool, Haagse Hogeschool, Hogeschool Rotterdam en HZ University of Applied Sciences de pen voert, heeft u een clusteraanvraag zoals bedoeld in artikel 8 van de Regeling macrodoelmatig opleidingsaanbod 2023 (hierna: regeling) ingediend.

Hiermee heeft u mij het voornemen voorgelegd om de hbo-master opleidingen Sustainability Transitions als bekostigde opleidingen te verzorgen als:

- Voltijd hbo master Sustainability Transitions te Amsterdam en deeltijd hbo master Sustainability Transitions te Groningen (joint degree Hogeschool van Amsterdam, Hanzehogeschool Groningen en Hogeschool Inholland)
- Voltijd hbo master Sustainability Transitions te Zwolle, Deventer en Enschede (joint degree Christelijke Hogeschool Windesheim en Saxion Hogeschool)
- Voltijd hbo master Sustainability Transitions te Den Bosch en Nijmegen (joint degree Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en HAS green academy)
- Voltijd hbo master Sustainability Transitions te Breda en Eindhoven (joint degree Avans Hogeschool en Fontys Hogeschool)
- Voltijd en deeltijd hbo master Sustainability Transitions te Den Haag (De Haagse Hogeschool)
- Voltijd hbo master Sustainability Transitions te Rotterdam (Hogeschool Rotterdam)
- Deeltijd hbo master Sustainability Transitions te Missingen (HZ University of Applied Sciences).

Advies CDHO

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) heeft mij op 9 september 2024 per brief met kenmerken 2024-005C positief geadviseerd over de clusteraanvraag voor de hbo-masteropleidingen Sustainability Transitions.

Onze referentie
48345467

Oordeel en verzoek om vrijstelling

Gelet op het hiervoor genoemde advies van de CDHO, acht ik uw clusteraanvraag voldoende onderbouwd in de zin van de regeling. Hierdoor hoeven u en de Hanzehogeschool Groningen, Hogeschool Inholland, Christelijke Hogeschool Windesheim, Saxion Hogeschool, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, HAS green academy, Avans Hogeschool, Fontys Hogeschool, Haagse Hogeschool, Hogeschool Rotterdam en HZ University of Applied Sciences geen aparte individuele macrodoelmatigheidsaanvragen voor de hbo-masteropleidingen Sustainability Transitions in te dienen. Om voor bekostiging in aanmerking te komen is nog wel een positief macrodoelmatigheidsbesluit per individuele opleiding noodzakelijk. Op grond van artikel 8, vierde lid, van de regeling dient voor iedere opleiding een individueel verzoek om vrijstelling ingediend te worden bij de CDHO. Inhoudelijk hoeft in dit verzoek om vrijstelling niets meer te worden onderbouwd; dit heeft u immers in de clusteraanvraag al gezamenlijk gedaan. De CDHO zal mij berichten over elk individueel verzoek. Vervolgens neem ik per opleiding een individueel macrodoelmatigheidsbesluit.

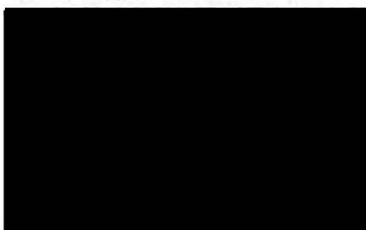
Termijnen

Vanaf de dagtekening van deze brief, hebben u en de Hanzehogeschool Groningen, Hogeschool Inholland, Christelijke Hogeschool Windesheim, Saxion Hogeschool, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, HAS green academy, Avans Hogeschool, Fontys Hogeschool, Haagse Hogeschool, Hogeschool Rotterdam en HZ University of Applied Sciences achttien maanden de tijd om een verzoek om vrijstelling van de macrodoelmatigheidstoets bij de CDHO, zoals hierboven is beschreven, in te dienen. De macrodoelmatigheidsbesluiten hebben vervolgens de reguliere wettelijke geldigheidstermijn van tien maanden conform artikel 6.2, negende lid van de WHW tot gevolg.

Het verheugt me dat uw instellingen de noemenswaardige inspanningen hebben geleverd om landelijk samen te werken met de betrokken instellingen in de sector, met andere instellingen met verwant bekostigd opleidingsaanbod, met het werkveld en maatschappelijke partners en bovendien deze werkwijze succesvol hebben doorlopen.

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
T.a.v. de Minister
Dhr. dr. E.E.W. Bruins
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Postadres CDHO
Postbus 85498
2508 CD Den Haag
Bezoekadres CDHO
Parkstraat 83
2514 JG Den Haag
T: 070 8505300
W: www.cdho.nl
E: info@cdho.nl

Onderwerp	Kenmerk CDHO	Kenmerk aanvrager
Clusteraanvraag Elf hogescholen Hbo master Sustainability Transitions	2024-005C	-
		Datum
		9 september 2024

Geachte heer Bruins,

Hierbij ontvangt u het advies van de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO) over de clusteraanvraag Sustainability Transitions die door elf instellingen is ingediend (brief van 12 februari 2024 zonder kenmerk). De commissie heeft het dossier voor deze aanvraag op 12 februari 2024 ontvangen. De clusteraanvraag omvat de volgende opleidingen:

- 2024-005Ca: Voltijd hbo master Sustainability Transitions te Amsterdam en deeltijd hbo master Sustainability Transitions te Groningen (joint degree Hogeschool van Amsterdam, Hanzehogeschool Groningen en Hogeschool Inholland)
- 2024-005Cb: Voltijd hbo master Sustainability Transitions te Zwolle, Deventer en Enschede (joint degree Christelijke Hogeschool Windesheim en Saxion Hogeschool)
- 2024-005Cc: Voltijd hbo master Sustainability Transitions te Den Bosch en Nijmegen (joint degree Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en HAS green academy)
- 2024-005Cd: Voltijd hbo master Sustainability Transitions te Breda en Eindhoven (joint degree Avans Hogeschool en Fontys Hogeschool)
- 2024-005Ce: Voltijd en deeltijd hbo master Sustainability Transitions te Den Haag (De Haagse Hogeschool)
- 2024-005Cf: Voltijd hbo master Sustainability Transitions te Rotterdam (Hogeschool Rotterdam)
- 2024-005Cg: Deeltijd hbo master Sustainability Transitions te Vlissingen (HZ University of Applied Sciences)

Op 4 maart is de behandeling van de aanvraag opgeschort en zijn de aanvragers in de gelegenheid gesteld om de ontbrekende informatie te leveren. Op 28 maart is de aanvulling ontvangen en is de

aanvraag weer door de commissie in behandeling genomen. De aanvragers zijn op 23 april in de gelegenheid gesteld om de clusteraanvraag te verbeteren. De verbeterde versie van de clusteraanvraag is op 12 juli ontvangen.

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 6.2 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Verder heeft de Regeling macrodoelmatig opleidingsaanbod hoger onderwijs 2023 van 28 april 2023, voorts te noemen de Regeling, voor de commissie als leidraad gediend.

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hiernavolgende adviseert de commissie u om de volgende deelbesluiten te nemen over de in de clusteraanvraag opgenomen opleidingen:

- 2024-005Ca: *positief met beperking tot voltijd in Amsterdam en deeltijd in Groningen*
- 2024-005Cb: *positief met beperking tot voltijd*
- 2024-005Cc: *positief met beperking tot voltijd*
- 2024-005Cd: *positief met beperking tot voltijd*
- 2024-005Ce: *positief met beperking tot voltijd en deeltijd*
- 2024-005Cf: *positief met beperking tot voltijd*
- 2024-005Cg: *positief met beperking tot deeltijd*

De commissie adviseert u daarnaast om deze opleiding in het RIO in te delen in het onderdeel 'Sectoroverstijgend'. Verder adviseert de commissie om de opleiding te laten registreren in de ISCED-rubriek 'management algemeen, bedrijfskunde' (41303).

1. Omschrijving van de aanvraag

De clusteraanvraag omvat zeven aanvragen voor gelijknamige hbo masters Sustainability Transitions (zie hierboven). Alle opleidingen hebben een studielast van 60 studiepunten. De aanvragers willen de opleiding in het RIO-onderdeel 'Sectoroverstijgend' laten opnemen. De aanvragers hebben geen voorstel gedaan wat betreft de indeling in een ISCED-rubriek.

De inhoud van de voorgenomen opleiding Sustainability Transitions richt zich op thema's binnen de acht Kennis-en Innovatieagenda's (KIA's): (1) Klimaat en Energie, (2) Circulaire Economie, (3) Landbouw, Water en Voedsel, (4) Gezondheid en Zorg, (5) Veiligheid, (6) Sleuteltechnologieën, (7) Digitalisering en (8) Maatschappelijk Verdienvermogen. Maatschappelijke vraagstukken, waaronder een focus op een duurzame samenleving met brede welvaart, vormen de inhoudelijke kern van de opleiding.

- 2024-005Ca (joint degree Hogeschool van Amsterdam, Hanzehogeschool Groningen en Hogeschool Inholland): De focus van deze opleiding ligt op sleuteltechnologieën en maatschappelijk verdienvermogen en op de daarbij horende inhoudelijke contexten (1) klimaat en energie en (2) landbouw, water en voedsel.
- 2024-005Cb (joint degree Christelijke Hogeschool Windesheim en Saxion Hogeschool): De focus van deze opleiding ligt op de Christelijke Hogeschool Windesheim op (1) netwerken in

een circulaire economie, (2) familiebedrijven en (3) energietransitie. Bij Saxion Hogeschool ligt de focus op (1) sustainable energy systems en (2) smart and sustainable business solutions. De opleiding sluit daarmee aan op de KIA's (1) klimaat en energie, (2) circulaire economie en (3) maatschappelijk verdienvermogen.

- 2024-005Cc (joint degree Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en HAS green academy): De opleiding focust op de zogenoemde verdelingsvraagstukken (energie, agrifood en ruimte) en mobiliteit tussen en binnen stad en platteland.
- 2024-005Cd (joint degree Avans Hogeschool en Fontys Hogeschool): De opleiding focust op vraagstukken rondom energie, de arbeidsmarkt, huisvesting en gezondheid.
- 2024-005Ce (De Haagse Hogeschool): De opleiding focust op de thema's duurzaamheidstransities, een rechtvaardige samenleving en digitale toekomst. Deze zijn uitgewerkt in drie specialisaties: (1) klimaatrechtvaardigheid, (2) circulaire energietransitie en (3) onderwijs en leren in duurzaamheidstransities.
- 2024-005Cf (Hogeschool Rotterdam): De opleiding focust op (1) maatschappelijke veerkracht, (2) klimaatverandering en (3) circulaire economie.
- 2024-005Cg (HZ University of Applied Sciences): De opleiding focust op vraagstukken op het gebied van water, energie en vitaliteit.

De opleiding is toegankelijk voor alle afgestudeerden met een hbo- of wo-bachelordiploma.

De opleiding beoogt studenten op te leiden om te werken aan transitie rondom maatschappelijke duurzaamheidsvraagstukken. Functies die een afgestudeerde van de opleiding Sustainability Transitions kan vervullen zijn onder andere (1) adviseur, (2) projectleider, (3) transitie manager, (4) beleidsadviseur, (5) 'thematrekker', (6) sustainability officer en (7) consultant.

2. Analyse verwant aanbod

De aanvragers achten de volgende hbo masters "verwant" aan de voorgenomen opleiding:

1. Gezond Gedrag en Leefomgeving (aangeboden door één instelling¹)
2. Healthy Ageing Professional (aangeboden door twee instellingen)
3. Energy for Society (aangeboden door één instelling)
4. Sociaal-Ruimtelijk Transitie management (aangeboden door één instelling)
5. Data-Driven Design (aangeboden door één instelling)
6. Master of Urban and Area Development (aangeboden door één instelling)
7. Sustainable Business Transition (aangeboden door één instelling)
8. Master Urban Management (aangeboden door één instelling)
9. Klimaatpsychologie (aangeboden door één instelling)
10. Master Economische Transformatie (aangeboden door één instelling)
11. Engineering Systems (aangeboden door één instelling)
12. Master Circulaire Economie (aangeboden door één instelling)
13. Duurzame Gebiedstransities (aangeboden door één instelling)
14. Health Innovation (aangeboden door één instelling)
15. Design Driven Innovation (aangeboden door één instelling)

¹ Waar de commissie spreekt over "instelling", wordt "bekostigde instelling" bedoeld.

16. Gezondheidsinnovatie (aangeboden door één instelling)
17. European Master in Sustainable Energy System Management (aangeboden door één instelling)

De aanvragers achten de volgende wo masters “verwant” aan de voorgenomen opleiding:

1. Global Business & Sustainability (aangeboden door één instelling)
2. Societal Transitions (aangeboden door één instelling)
3. Sustainability Science, Policy and Society (aangeboden door één instelling)
4. Environment and Society Studies (aangeboden door één instelling)
5. Sustainable Entrepreneurship (aangeboden door één instelling)
6. Behavioural and Social Sciences (research) (aangeboden door één instelling)
7. Society, Sustainability and Planning (aangeboden door één instelling)
8. Sustainable Energy Technology (aangeboden door drie instellingen)
9. Social and Behavioural Sciences (research) (aangeboden door één instelling)
10. Data Science and Society (aangeboden door één instelling)
11. Sustainable Health (aangeboden door één instelling)
12. Interdisciplinaire sociale wetenschap (aangeboden door één instelling)
13. Gezondheidszorgpsychologie (aangeboden door één instelling)
14. Social Psychology: regulation of social behaviour (aangeboden door één instelling)
15. Governance of Sustainability (aangeboden door één instelling)
16. Governance of Sustainability Transformations (aangeboden door één instelling)

De commissie begrijpt de term “verwant” als vergelijkbaar met de door de commissie gebruikte term “sterk verwant”.

De commissie is van mening dat de volgende door de aanvragers genoemde hbo masters sterk verwant zijn aan de voorgenomen opleiding:

1. Gezond Gedrag en Leefomgeving (aangeboden door één instelling)
2. Sustainable Business Transition (aangeboden door één instelling)
3. Master Economische Transformatie (aangeboden door één instelling)
4. Master Circulaire Economie (aangeboden door één instelling)
5. Duurzame Gebiedstransities (aangeboden door één instelling)
6. Design Driven Innovation (aangeboden door één instelling)

De commissie is van mening dat de volgende door de aanvragers genoemde wo masters sterk verwant zijn aan de voorgenomen opleiding:

1. Global Business & Sustainability (aangeboden door één instelling)
2. Societal Transitions (aangeboden door één instelling)
3. Sustainability Science, Policy and Society (aangeboden door één instelling)
4. Sustainable Entrepreneurship (aangeboden door één instelling)
5. Society, Sustainability and Planning (aangeboden door één instelling)
6. Governance of Sustainability (aangeboden door één instelling)
7. Governance of Sustainability Transformations (aangeboden door één instelling)

De commissie is verder van mening dat de wo master Global Challenges for Sustainability (joint degree aangeboden door negen instellingen) sterk verwant is aan de voorgenomen opleiding

vanwege de inhoudelijke overlap met de voorgenomen opleiding, de vergelijkbare instroomdoelgroep en het vergelijkbare arbeidsmarktprofiel waar afgestudeerden voor worden opgeleid.

De commissie is van mening dat de volgende door de aanvragers genoemde hbo masters zijdelings verwant zijn aan de voorgenomen opleiding:

1. Healthy Ageing Professional (aangeboden door twee instellingen)
2. Energy for Society (aangeboden door één instelling)
3. Sociaal-Ruimtelijk Transitie management (aangeboden door één instelling)
4. Master of Urban and Area Development (aangeboden door één instelling)
5. Klimaatpsychologie (aangeboden door één instelling)
6. Health Innovation (aangeboden door één instelling)
7. Gezondheidsinnovatie (aangeboden door één instelling)
8. European Master in Sustainable Energy System Management (aangeboden door één instelling)

De commissie is van mening dat de volgende door de aanvragers genoemde wo masters zijdelings verwant zijn aan de voorgenomen opleiding:

1. Environment and Society Studies (aangeboden door één instelling)
2. Interdisciplinaire sociale wetenschap (aangeboden door één instelling)

De commissie is verder van mening dat de volgende masters ook zijdelings verwant zijn aan de voorgenomen opleiding:

1. Hbo master Food Systems Innovation (aangeboden door één instelling)
2. Hbo master Interdisciplinary Business Professional (aangeboden door één instelling)
3. Wo master Environmental and Energy Management (aangeboden door één instelling)
4. Wo master Environment and Resource Management (aangeboden door één instelling)

De commissie acht deze opleidingen zijdelings verwant omdat deze enigszins inhoudelijk overlap vertonen, ten dele dezelfde arbeidsmarkt bedienen en deels overlap vertonen met de instroomdoelgroep van de voorgenomen opleiding.

De commissie is van mening dat de volgende masters die door de aanvragers zijn aangedragen nauwelijks verwantschap tonen met de voorgenomen opleiding:

1. Hbo master Engineering Systems (aangeboden door één instelling)
2. Wo master Sustainable Energy Technology (aangeboden door drie instellingen)
3. Wo master Data Science and Society (aangeboden door één instelling)
4. Wo master Gezondheidszorgpsychologie (aangeboden door één instelling)
5. Wo master Social Psychology: regulation of social behaviour (aangeboden door één instelling)
6. Wo master Behavioural and Social Sciences (research) (aangeboden door één instelling)
7. Wo master Social and Behavioural Sciences (research) (aangeboden door één instelling)

De commissie merkt op dat de wo master Sustainable Health van de Rijksuniversiteit Groningen een negatief macrodoelmatigheidsbesluit heeft ontvangen en neemt deze opleiding derhalve niet mee in het verwante aanbod.

De commissie merkt verder op dat de volgende verwant geachte opleidingen nog geen instroom kennen, waardoor de commissie de instroom in deze opleidingen nog niet mee kan wegen in dit advies:

1. Hbo master Master Economische Transformatie (aangeboden door één instelling)
2. Wo master Governance of Sustainability Transformations (aangeboden door één instelling)

De instroom in de verwante opleidingen is in de afgelopen vijf jaar gestegen (zie Bijlage 1).

De aanvragers hebben een prognose gemaakt van de instroom in de voorgenomen opleidingen op grond van instroom in de verwante opleidingen en op grond van de doorstroom van afgestudeerden van hbo bachelors naar hbo masteropleidingen. De aanvragers verwachten dat de volgende aantallen studenten zullen instromen in het eerste jaar van de opleiding:

- 2024-005Ca (joint degree Hogeschool van Amsterdam, Hanzehogeschool Groningen en Hogeschool Inholland): 40 voltijd- en deeltijdstudenten
- 2024-005Cb (joint degree Christelijke Hogeschool Windesheim en Saxion Hogeschool): 40 voltijdstudenten
- 2024-005Cc (joint degree Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en HAS green academy): 25 voltijdstudenten
- 2024-005Cd (joint degree Avans Hogeschool en Fontys Hogeschool): 25-35 voltijdstudenten
- 2024-005Ce (De Haagse Hogeschool): 25 voltijdstudenten
- 2024-005Cf (Hogeschool Rotterdam): 25 voltijdstudenten
- 2024-005cg (HZ University of Applied Sciences): 10 voltijdstudenten

De commissie acht deze prognose realistisch gezien de instroom in het bestaande aanbod.

3. Beoordeling criterium a (art. 6 lid 1 sub a)²

3.1 Gezamenlijke onderbouwing

De aanvragers beschouwen vier opleidingssubsectoren die zijn opgenomen in ROA's AIS als relevant voor de voorgenomen opleiding Sustainability Transitions, zijnde de opleidingssubsectoren (1) master economie en maatschappij, (2) master landbouw en natuur, (3) master techniek en ict en (4) master zorg en onderwijs. De commissie is van mening dat de opleidingssubsectoren geen representatief beeld geven van de arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding omdat hierin ook de opleidingen van niet verwante opleidingstypen worden meegewogen. De opleidingen in deze opleidingstypen leiden hun studenten op voor een substantieel andere arbeidsmarkt dan de voorgenomen opleiding.

De commissie acht enkel het opleidingstype master chemische technologie ten dele relevant omdat hierin de sterk verwante opleidingen Global Challenges for Sustainability en Sustainability Science, Policy and Society zijn opgenomen naast een aantal niet en nauwelijks verwante opleidingen. ROA typeert de vooruitzichten in 2028 voor afgestudeerden van dit opleidingstype als

² De commissie betreft ambtshalve de arbeidsmarktprognoses van het ROA (<https://roastatistics.shinyapps.io/AIStot2028>) als de aanvrager een beroep doet op het criterium 'arbeidsmarkt'. De commissie constateert dat het ROA de prognoses in het AIS soms tussentijds aanpast. De commissie hanteert altijd de meest actuele arbeidsmarktprognoses.

redelijk en verwacht enige knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening (zie Bijlage 2, Tabel 1).

De commissie concludeert dat de prognoses in ROA's AIS voor het ten dele relevante opleidingstype aangeven dat er wordt verwacht dat het aantal afgestudeerden en het aantal baanopeningen in evenwicht is.

De aanvragers verwijzen aanvullend naar een rapport van het ROA over de arbeidsmarktprognoses tot 2026.³ Hierin wordt aangegeven dat de arbeidsmarktperspectieven voor afgestudeerden van het hoger onderwijs (zowel bachelor als master) goed zijn. De aanvragers stellen dat de algemene vraag naar bachelor- en masterafgestudeerden groot is ongeacht welk opleidingstype hieraan verbonden is. De commissie constateert dat dit geen blijk geeft van een specifieke arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

De aanvragers verwijzen vervolgens naar een rapport van het World Economic Forum (WEF)⁴ waarin de trends voor de toekomstige banenmarkt voor de periode 2023-2027 worden beschreven. In het rapport wordt aangedrongen om werknemers, bedrijven, overheden en de samenleving beter voor te bereiden op veranderende sociale, omgevingsgerichte en technologische transitie. Er wordt gevraagd om beleidsmakers en bedrijfskundigen die deze transformaties kunnen begeleiden. Tevens komt uit het rapport naar voren dat de functies die het meest toenemen in verhouding tot hun huidige omvang gericht zijn op specialisten op onder andere het gebied duurzaamheid. De aanvragers stellen dat de voorgenomen opleiding opleiden om oplossingsgericht om te gaan met de veranderingen die in het WEF-rapport worden omschreven. De aanvragers verwijzen tevens naar een stuk uit het rapport waar wordt gesteld dat minstens zes van de tien werknemers voor 2027 opscholing nodig hebben om zich vaardigheden zoals 'analytical thinking' en 'creative thinking' eigen te kunnen maken. De aanvragers stellen aan de hand daarvan dat de complexiteit van de vraagstukken een masterniveau vereisen en verwijzen ter ondersteuning naar het factsheet van het NLQF waarin de vaardigheden van het masterniveau worden beschreven.⁵ Afsluitend refereren de aanvragers aan de website van de Nederlandse Emissieautoriteit⁶ waarop het Klimaatakkoord van Parijs wordt besproken. De aanvragers stellen dat het Klimaatakkoord mondiaal zal leiden tot een sterke groei van het aantal banen in alle sectoren en industrieën. De verwachting is dat dit gaat om 9 miljoen banen per jaar. De commissie constateert dat de inhoud van de voorgenomen opleiding aansluit op voornoemde algemene ontwikkelingen op de banenmarkt. De commissie constateert dat deze bronnen blijk geven van een algemene banengroei en een opscholingsbehoefte die samenhangt met maatschappelijke transitie, maar geen data leveren over een specifieke arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen hbo masteropleiding. Er kan dus hooguit een indicatie van een kwalitatieve arbeidsmarktbehoefte uit deze bronnen afgeleid worden.

De aanvragers hebben een vacaturescan⁷ uitgevoerd op Google en op vacaturebanken, zoals Indeed, LinkedIn en de Nationale Vacaturebank, op basis van de zoektermen (1) circulair, (2) sustainable, (3) duurzaamheid, (4) klimaat, (5) transitie, (6) transitie-manager en (7) changemanagement. De vacaturescan

³ 'De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2026' (ROA 2021, p. 25)

⁴ 'Future of Jobs Report 2023' (World Economic Forum 2023, p. 39)

⁵ https://www.nlqf.nl/images/downloads/NLQF_niveaus/Niveau_7_NLQF_en_EQF.pdf

⁶ <https://www.emissieautoriteit.nl/onderwerpen/klimaatakkoord-van-parijs%20>

⁷ 'Vacatureonderzoek ten behoeve van het initiatief tot de master Sustainability Transitions' (Werkgroep Arbeidsmarktbehoefte Master Sustainability Transitions 2022)

is uitgevoerd op 13 en 14 juni 2022. De aanvragers hebben 61 verschillende vacatures geanalyseerd. Uit deze analyse komt naar voren dat er op de twee peildata een behoefte bestond aan experts met kennis over duurzaamheid en transitie met een voorkeur voor een hbo/wo masterniveau (77% van de gevonden vacatures). De aanvragers stellen op basis van dit onderzoek dat afgestudeerden van de voorgenomen opleiding voor 80% van de gevonden vacatures in aanmerking komen op basis van de gevraagde kwalificaties. De commissie constateert dat de vacatureanalyse een illustratie biedt van de arbeidsmarktkansen voor afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

Naar aanleiding van de kanttekening die de commissie heeft geplaatst bij de relevantie van de vacaturescan, hebben de aanvragers een trendanalyse uitgevoerd van de vacatures met kwalificaties waarvoor de masteropleiding Sustainability Transitions gaat opleiden.⁸ De aanvragers hebben in de vacaturedatabank Jobfeed (nu onderdeel van Textkernel) de behoefte aan masteropgeleide professionals met expertise gericht op duurzaamheidstransities onderzocht. Het onderzoek is uitgevoerd over een periode van vijf jaar die start in het tweede kwartaal van 2019 en eindigt in het tweede kwartaal van 2024. De aanvragers geven aan specifiek naar sectoroverstijgende vacatures gezocht te hebben. Er is gezocht aan de hand van de zoektermen (1) regisseur, (2) programma, (3) project of (4) transitie in combinatie met de termen transitie en duurzaamheid. Deze combinatie aan zoektermen leverden resultaten op de volgende functies: regisseur of programma (programma, programmaleider, programmadirecteur) of project (project, projectmanager, projectleider) of transitie (transitie, transitie manager, transitie maker). Daarnaast is er ook geselecteerd op hbo/wo-niveau, vast contract en fulltime (meer dan 32 uur). De aanvragers geven aan dat elke vacature apart gescand is op transitie en duurzaamheid, tenzij de titel direct inzicht gaf in de relevantie. De aanvragers geven aan dat de resultaten zijn ontdebeld. Een overzicht van de gevonden vacatures is toegevoegd aan het dossier.

In totaal zijn er in de afgelopen vijf jaar 715 relevante vacatures gevonden. De resultaten van het onderzoek laten ook zien dat het aantal vacatures in de afgelopen vijf jaar is blijven toenemen. In 2019 zijn er 17 vacatures gevonden en in 2023 275 vacatures. In het eerste kwartaal van 2024 zijn er 116 vacatures gevonden. Op basis van de resultaten hebben de aanvragers een trendanalyse gemaakt tot en met 2027: voor 2025 434 vacatures, voor 2026 516 vacatures en voor 2027 600 vacatures. De commissie acht het onderzoek valide, navolgbaar en relevant. De commissie concludeert dat de vacatureanalyse blijkt geeft van een structureel toenemende arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding die naar verwachting de komende jaren nog door zal zetten.

De aanvragers verwijzen naar een werkveldonderzoek dat is uitgevoerd door Enneüs ten behoeve van de arbeidsmarktbehoefte voor de master Sustainability Transitions.⁹ Het werkveldonderzoek bestaat uit een enquête die is uitgezet onder 2704 personen die werkzaam zijn in een beslissende rol of functie, zoals personeelsmanagers, project-/teamleider en/of middelmanagement. De vragenlijst is uitgezet eind januari 2023. Uiteindelijk hebben 278 personen de vragenlijst ingevuld. De commissie acht dit onderzoek niet navolgbaar omdat het onderzoek enkel de algemene functies van de respondenten beschrijft en niet vermeldt voor welke organisaties zij werkzaam zijn. De commissie kent daarom geen gewicht toe aan de resultaten van deze enquête.

⁸ Zie bijlage 1 van de aanvullende stukken.

⁹ 'Behoeftetepeiling Master Sustainability Transitions (MST)' (Enneüs 2023)

De aanvragers hebben naar aanleiding van het werkveldonderzoek de kwantitatieve gegevens uit de peiling geëxtrapoleerd. De commissie heeft hierboven reeds geconstateerd dat deze gegevens niet navolgbaar zijn en kent als zodanig ook aan de extrapolatie geen gewicht toe.

Naar aanleiding van de kanttekening die de commissie heeft geplaatst bij de navolgbaarheid van de werkgeversenquête, hebben de aanvragers een tweede uitvraag gedaan naar de arbeidsmarktbehoefte medio 2024. De aanvragers geven aan de navolgbaarheid te hebben versterkt middels herleidbaarheid naar de organisaties via een naam en een websitelink. In totaal hebben 178 personen de vragenlijst ingevuld, waarvan er 94 hebben aangegeven verantwoordelijk te zijn voor het aannamebeleid van de organisatie. De commissie merkt op dat er maar van 99 van de 178 respondenten een organisatiernaam bekend is. Daarnaast kan de commissie niet vaststellen welke antwoorden relevant zijn omdat zij niet kan filteren op personen die verantwoordelijk zijn voor het aannamebeleid. De commissie kent daarom geen gewicht toe aan de resultaten van deze enquête.

Vervolgens verwijzen de aanvragers naar 39 werkveldinterviews die zij hebben uitgevoerd in hun regionale netwerk van relevante organisaties en bedrijven.¹⁰ De respondenten zijn afkomstig uit diverse sectoren waaronder 'Agri & Food', 'Creatieve Industrie', 'Energie' en de topsector groep 'Holland High Tech'. De interviews vonden plaats tussen juli 2022 en december 2022. De gestelde vragen en gespreksverslagen zijn toegevoegd als bijlage.

Uit de interviews komt naar voren dat er bij de betrokken organisaties een (sterk) toenemende aandacht voor duurzaamheidstransities zichtbaar is. Een deel van de geïnterviewden geeft aan dat ze al bezig zijn met duurzaamheidsinnovaties maar dat het aantal mensen die hier mee uit de voeten kan achter blijft. Een groot aantal respondenten geeft aan dat er tijdens de opleiding in ieder geval kennis ontwikkeld zal moeten worden op de volgende onderdelen: (1) ethiek, (2) verandkunde, (3) interne organisatie, (4) samenwerking en (5) strategisch management om te kunnen functioneren in een functie die aansluit op het geschetste opleidingsprofiel. Verder zal er tijdens de studie in ieder geval aandacht moeten zijn voor de thema's klimaatverandering, energietransitie en circulariteit. De meeste geïnterviewden verwachten een toename in het aantal mensen die zich in de komende tijd met duurzaamheid en transitie gaat bezighouden. Daarbij zijn energie (in 39 interviews), mobiliteit (in 25 interviews) en de food/proteïne-transitie (in 25 interviews) expliciet genoemd. Van de geïnterviewden geeft 70% aan dat zij in hun organisatie behoefte hebben aan medewerkers met het profiel van afgestudeerden van de master Sustainability Transitions. Op de vraag of de geïnterviewden in de toekomst vacatures open zullen zetten gericht op het geschetste profiel van de afgestudeerden, geeft 41% van de respondenten aan dat zij dit waarschijnlijk acht.

De commissie acht de interviews valide. Van de 39 interviews zijn er 36 navolgbaar. Bij drie van de geïnterviewden is niet duidelijk voor welke organisatie zij werkzaam zijn en welke functie zij daar bekleden. De commissie laat de antwoorden van deze drie respondenten buiten beschouwing. De resterende 36 interviews schetsen een beeld van relevante maatschappelijke thema's op de arbeidsmarkt en laten zien dat er een toenemende vraag is naar mensen die met deze vraagstukken kunnen omgaan. Dit geeft blijk van een kwalitatieve arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

De aanvragers hebben tot slot acht adhesiebetuigingen van verschillende organisaties uit het relevante werkveld bijgevoegd.¹¹ De adhesiebetuigingen zijn gedateerd tussen maart 2023 en januari

¹⁰ Bijlagen 11.a en 11.b van het dossier.

¹¹ Bijlage 12 van het dossier.

2024. In de adhesiebetuigingen worden de maatschappelijke opgaven rondom duurzaamheid, veiligheid, demografische verschuivingen en gezondheid en het belang van in samenhang behandelen van deze onderwerpen onderkend. Tevens komt in de adhesiebetuigingen naar voren dat de voorgenomen master Sustainability Transitions van belang is voor het werkveld. De commissie merkt op dat twee organisaties internationaal zijn en voor zo ver de commissie kan zien geen directe relatie hebben tot de Nederlandse arbeidsmarkt. Dit inachtnemend concludeert de commissie dat de adhesiebetuigingen een (deels internationale) kwalitatieve arbeidsmarktbehoefte ondersteunen.

Als aanvulling hebben de aanvragers in juni 2024 tevens een eigen onderzoek onder 134 werkveldrelaties uitgevoerd.¹² De respondenten zijn werkzaam voor organisaties en bedrijven die verspreid zijn over het gehele land. Het merendeel van de respondenten is werkzaam voor een organisatie van meer dan 250 medewerkers (43%), gevolgd door 50 tot 250 medewerkers (25%), 10 tot 50 medewerkers (19%) en 1 tot 10 medewerkers (13%). De respondenten hebben aangegeven op welke manier hun organisatie werkt aan het thema 'sustainability transitions'. De aanvragers geven aan de data van de brancheverenigingen en van respondenten die geen inzicht hebben in het aannemebeleid er uit te hebben gehaald. Hierdoor blijven er 113 respondenten over.

Er is aan de respondenten gevraagd naar het aantal huidige en toekomstige vacatures voor afgestudeerden met het profiel van de voorgenomen opleiding. In totaal zijn er 1651 vacatures die op het moment van het onderzoek open stonden. Naar verwachting zal het aantal vacatures in de komende drie jaar toenemen naar 2880 vacatures en in de komende vijf jaar naar 4518 vacatures. Er is tevens gevraagd naar de scholingsbehoefte van huidige medewerkers van de organisaties. Het actuele aantal op te scholen medewerkers ligt op 187 medewerkers. Naar verwachting zal dit in de komende drie jaar toenemen naar 386 medewerkers en over vijf jaar naar 631 medewerkers. De commissie acht de resultaten valide, relevant en navolgbaar. De commissie concludeert dat het onderzoek blijkt geeft van een groeiende arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding die ten dele bestaat uit een opscholingsbehoefte.

De aanvragers hebben met het aanvullende werkgeversonderzoek tevens gekeken naar de behoefte per MST-alliantie. De verdeling is gemaakt op basis van de vestigingsplaats van de werkveldpartners. De aanvragers hebben voor de voorgenomen deeltijdopleidingen ook de regionale opscholingsbehoefte per COROP-gebied bekeken. Zij hebben de COROP-gebieden verdeeld over de drie voorgenomen deeltijdopleidingen. Er zijn werkgevers die in meerdere COROP-gebieden zijn gevestigd.

3.2 Joint degree van de Hogeschool van Amsterdam, de Hanzehogeschool Groningen en Hogeschool Inholland (2024-005Ca)

De joint degree van de Hogeschool van Amsterdam, de Hanzehogeschool Groningen en Hogeschool Inholland heeft vijftien werkveldpartners binnen het werkgeversonderzoek. Deze respondenten zijn met name gevestigd in Utrecht, Groningen en Amsterdam. Het aantal vacatures dat op dit moment open staat bij deze respondenten is 213 in totaal. Over drie jaar worden er 668 vacatures verwacht en over vijf jaar 1049 vacatures.

Het aantal medewerkers dat deze respondenten op dit moment willen opscholen, ligt op 17 medewerkers. Over drie jaar zijn dit 66 medewerkers en over vijf jaar 219 medewerkers.

¹² Zie bijlage 2. a, 2. b en 2.c van de aanvullende stukken van het dossier.

Op basis van de afbakening van het voedingsgebied van de instellingen aan de hand van de relevante COROP-gebieden¹³ is de huidige behoefte aan op te scholen medewerkers 60. Naar verwachting neemt dit over drie jaar toe naar 125 medewerkers en over vijf jaar 228 medewerkers.

De commissie concludeert op grond van bovenstaande dat er een regionale arbeidsmarktbehoefte bestaat aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding, die ten dele bestaat uit een opscholingsbehoefte.

3.3 Joint degree van de Christelijke Hogeschool Windesheim en Saxion Hogeschool (2024-005Cb)

De joint degree van de Christelijke Hogeschool Windesheim en Saxion Hogeschool heeft achttien relevante werkveldpartners binnen het werkgeversonderzoek. Deze respondenten zijn met name gevestigd in Twente, de Veluwe en Noord-Overijssel.

Het totaal aantal vacatures dat op dit moment open staat bij deze respondenten is 151. Over drie jaar worden er 273 vacatures verwacht en over vijf jaar 359 vacatures.

De respondenten hebben geen opscholingsbehoefte aangegeven.

De commissie concludeert op grond van bovenstaande dat er een regionale arbeidsmarktbehoefte bestaat aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

3.4 Joint degree van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en HAS green academy (2024-005Cc)

De joint degree van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en HAS green academy heeft twintig relevante werkveldpartners binnen het werkgeversonderzoek. Deze respondenten zijn met name gevestigd in de regio Arnhem/Nijmegen, midden en oost Noord-Brabant en Utrecht.

Het totaal aantal vacatures dat op dit moment open staat bij deze respondenten ligt op 765 vacatures. Over drie jaar worden er 819 vacatures verwacht en over vijf jaar 1158 vacatures. Het aantal medewerkers dat deze respondenten op dit moment willen opscholen, ligt op 37 medewerkers. Over drie jaar zijn dit naar verwachting 38 medewerkers en over vijf jaar 58 medewerkers.

De commissie concludeert op grond van bovenstaande dat er een regionale arbeidsmarktbehoefte bestaat aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding, die ten dele bestaat uit een opscholingsbehoefte.

3.5 Joint degree van Avans Hogeschool en Fontys Hogeschool (2024-005Cd)

De joint degree van Avans Hogeschool en Fontys Hogeschool heeft vier relevante werkveldpartners binnen het werkgeversonderzoek. Deze respondenten zijn gevestigd in zuidoost en noordoost Noord-Brabant.

Het totaal aantal vacatures dat op dit moment open staat bij deze respondenten ligt op 51 vacatures. Over drie jaar worden er 108 vacatures verwacht en over vijf jaar 413 vacatures.

Het aantal medewerkers dat deze respondenten op dit moment willen opscholen, ligt op drie medewerkers. Over drie jaar zijn dit naar verwachting zeven medewerkers en over vijf jaar dertien medewerkers.

¹³ Agglomeratie Haarlem; Agglomeratie Leiden en Bollenstreek; Groot-Amsterdam; Kop van Noord-Holland; Overig Groningen; Utrecht.

De commissie merkt op dat één van de respondenten een groot aantal vacatures heeft aangegeven in het onderzoek waardoor het totaal aantal vacatures erg hoog ligt voor het aantal respondenten. De respondent is van een grote organisatie met meerdere vestigingen. Derhalve concludeert de commissie op grond van bovenstaande dat een regionale arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding, die ten dele bestaat uit een opscholingsbehoefte, aannemelijk is gemaakt.

3.6 De Haagse Hogeschool (2024-005Ce)

De Haagse Hogeschool heeft tien relevante werkveldpartners binnen het onderzoek. Deze respondenten zijn vooral gevestigd in de omgeving van Den Haag.

Het totaal aantal vacatures dat op dit moment open staat bij deze respondenten ligt op 36 vacatures. Over drie jaar worden er 39 vacatures verwacht en over vijf jaar 59 vacatures. Het aantal medewerkers dat deze respondenten op dit moment willen opscholen, ligt op 20 medewerkers. Over drie jaar zijn dit naar verwachting 40 medewerkers en over vijf jaar 49 medewerkers.

Op basis van de COROP-gebieden voor deze opleiding¹⁴ is de huidige behoefte aan op te scholen medewerkers 61. Naar verwachting neemt dit over drie jaar toe naar 159 medewerkers en over vijf jaar 280 medewerkers.

De commissie concludeert op grond van bovenstaande dat er een regionale arbeidsmarktbehoefte bestaat aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding, die ten dele bestaat uit een opscholingsbehoefte.

3.7 De Hogeschool Rotterdam (2024-005Cf)

De Hogeschool Rotterdam heeft 35 werkveldpartners binnen het onderzoek. Deze respondenten zijn vooral gevestigd in de omgeving van Rotterdam, Vlaardingen en de Drechtsteden.

Het totaal aantal vacatures dat op dit moment open staat bij deze respondenten ligt op 396 vacatures. Over drie jaar worden er 916 vacatures verwacht en over vijf jaar 1419 vacatures. Het aantal medewerkers dat deze respondenten op dit moment willen opscholen, ligt op 89 medewerkers. Over drie jaar zijn dit naar verwachting 210 medewerkers en over vijf jaar 366 medewerkers.

De commissie concludeert op grond van bovenstaande dat er een regionale arbeidsmarktbehoefte bestaat aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding, die ten dele bestaat uit een opscholingsbehoefte.

3.8 HZ University of Applied Sciences (2024-005Cg)

De HZ University of Applied Sciences heeft elf werkveldpartners binnen het onderzoek. Deze respondenten zijn gevestigd in Zeeland.

Het totaal aantal vacatures dat op dit moment open staat bij deze respondenten ligt op 40 vacatures. Over drie jaar worden er 63 vacatures verwacht en over vijf jaar 71 vacatures. Het aantal medewerkers dat deze respondenten op dit moment wil opscholen, ligt op 21

¹⁴ Agglomeratie 's-Gravenhage; Groot-Rijnmond; Oost-Zuid-Holland; Zuidoost-Zuid-Holland

medewerkers. Over dit jaar zijn dit naar verwachting 25 medewerkers en over vijf jaar 26 medewerkers.

Op basis van de COROP-gebieden voor deze opleiding¹⁵ ligt de huidige behoefte aan op te scholen medewerkers op 28. Naar verwachting neemt dit over drie jaar toe naar 35 medewerkers en over vijf jaar 42 medewerkers.

De commissie concludeert op grond van bovenstaande dat er een geringe regionale arbeidsmarktbehoefte bestaat aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding, die ten dele bestaat uit een opscholingsbehoefte.

3.9 Conclusies commissie

De commissie concludeert op grond van het bovenstaande dat de aanvragers hebben aangetoond dat er een arbeidsmarktbehoefte bestaat aan de voorgenomen hbo masteropleiding Sustainability Transitions.

4. Beoordeling criterium b (art. 6 lid 1 sub b)

4.1 Noodzaak nieuwe opleiding

De aanvragers beargumenteren dat de voorgenomen opleiding moet worden vormgegeven omdat deze aansluit op de maatschappelijke opgave voor het hbo om professionals op te leiden die kunnen werken in een continu veranderende arbeidsmarkt. De strategische agenda van de Vereniging Hogescholen vertaalt dit naar verschillende ambities met betrekking tot de uitbreiding van het professionele masteraanbod.¹⁶ De aanvragers vullen daarop aan dat in de toekomstperspectieven van de Vereniging Hogescholen ook de actieve bijdrage aan duurzaamheidsdoelen is opgenomen (zoals de Sustainable Development Goals). De aanvragers geven aan dat de voorgenomen opleiding bijdraagt aan de (praktijk-)wetenschappelijke en maatschappelijke kennis op dit gebied.

De aanvragers beargumenteren dat het niet mogelijk is om de opleiding binnen het bestaande aanbod onder te brengen. Zij hebben per hogeschool afgewogen of de beoogde masteropleiding overeenkomt met een al bestaand masterprogramma en tevens per opleidingsuitvoering een dossier opgebouwd waarin de positie van de opleiding binnen het aanbod is vastgelegd. Uit de analyse is gebleken dat bestaande opleidingen binnen de eigen instellingen niet in de beoogde mate de brede sectoroverstijgende focus hebben. Volgens de aanvragers is een volledig programma van 60 studiepunten nodig om de gewenste inter- en transdisciplinaire samenwerking te doceren. Hierdoor is het inpassen van de beoogde leerresultaten en doelstellingen van de voorgenomen opleiding binnen een afstudeerrichting of track binnen bestaand eigen aanbod niet haalbaar.

Voor een mogelijke inbedding van voorgenomen opleiding binnen opleidingen van andere instellingen dan de leden van het cluster geldt volgens de aanvragers hetzelfde. Ook hier geldt dat de beoogde leerresultaten en de mate van transdisciplinaire professionalisering op masterniveau niet zomaar te realiseren valt in een bestaand programma. Aanvullend speelt hierbij dat alle hogescholen

¹⁵ Midden-Noord-Brabant; Noordoost-Noord-Brabant; Overig Zeeland; West-Noord-Brabant; Zeeuws-Vlaanderen.

¹⁶ Het rapport 'Wendbaar en Weerbaar. Strategische visie Vereniging Hogescholen. HBO 2025' (Vereniging Hogescholen 2015, p. 9, 10 en 11).

deel konden uitmaken van het initiatief en dat de niet deelnemende partijen er op basis van interne afwegingen nadrukkelijk voor hebben gekozen om niet deel te nemen aan het ontwikkelen en op termijn aanbieden van deze opleiding.

Ten slotte geven de aanvragers aan dat hogescholen die tijdens de voorbereiding constateerden dat zij opleidingen aanboden waar de voorgenomen opleiding in vorm gegeven kon worden als track, de keuze hebben gemaakt om uit het cluster te stappen.

De commissie constateert op grond van het bovenstaande dat de aanvragers in algemene zin aannemelijk hebben gemaakt dat de beoogde vernieuwing niet kan worden vormgegeven binnen het bestaande aanbod.

4.1.1 Joint degree van de Hogeschool van Amsterdam, de Hanzehogeschool Groningen en Hogeschool Inholland (2024-005Ca)

De aanvragers stellen dat de voorgenomen opleiding de meer specialistische duurzaamheidsmasters binnen de eigen instellingen (zoals Energy for Society van de Hanzehogeschool Groningen en Klimaatpsychologie van de Hogeschool van Amsterdam) aanvult met meer kennis over systeemdenken. Tevens zien de aanvragers de samenwerking als een kans om de impact op regionale vraagstukken te vergroten.

Vanuit het perspectief van de werkveldpartijen zijn er vier masteropleidingen in de regio van de aanvragers die voor dezelfde functies opleiden:

1. Urban Management (Hogeschool van Amsterdam)
2. Society, Sustainability and Planning (Rijksuniversiteit Groningen)
3. Energy for Society (Hanzehogeschool Groningen)
4. European master in Sustainable Energy System Management (Hanzehogeschool Groningen)

Hogeschool Inholland geeft aan op dit moment geen bestaand aanbod te hebben op het interessegebied van Sustainable Transitions en evenmin plannen te hebben om naast de voorgenomen opleiding een andere master op dit gebied te ontwikkelen.

Hanzehogeschool Groningen geeft aan dat de opleiding niet past binnen haar bestaande energiemasters omdat de focus daar ligt op de inhoudelijke kant van de energietransitie.

De Hogeschool van Amsterdam heeft met de bestaande masteropleidingen afstemming gezocht en beoogt samenwerking. De betreffende opleidingsmanagers van deze opleidingen hebben eveneens aangegeven dat er genoeg onderscheidende factoren zijn om interne concurrentie te voorkomen.

Aan het regionale werkveld is uitgevraagd of zij de nieuwe masteropleiding Sustainability Transitions van toegevoegde waarde vinden naast het aanbod van andere opleidingen en hoger onderwijsinstututen. Van de ontvangen intentieverklaringen (n=15) van werkveldpartners blijkt uit veertien verklaringen dat de opleiding van toegevoegde waarde is voor het huidige aanbod in de regio. In het dossier zijn enkele testimonials opgenomen van werkveldpartijen die de toevoegde waarde ondersteunen.

De commissie volgt de aanvrager inzake de argumentatie dat de voorgenomen opleiding niet binnen het eigen bestaande aanbod kan worden vormgegeven. De commissie overweegt hierbij dat er vier opleidingen zijn die mogelijk kunnen opleiden tot dezelfde rollen en functies maar dat de

werkveldpartijen hebben aangegeven dat de voorgenomen opleiding van toegevoegde waarde is voor het huidige aanbod in de regio.

4.1.2 Joint degree van de Christelijke Hogeschool Windesheim en Saxion Hogeschool (2024-005Cb)

De aanvragers stellen dat de opleiding van de Christelijke Hogeschool Windesheim en Saxion Hogeschool noodzakelijk is voor de regionale maatschappij en het bedrijfsleven. De provincies Overijssel en Gelderland streven naar een duurzame, circulaire economie en hebben specifieke doelstellingen over onder andere klimaat, energie, en grondstoffenbeheer. De aanvragers stellen dat de voorgenomen opleiding hieraan bijdraagt.

De aanvragers geven aan dat het huidige assortiment aan masteropleidingen die zij aanbieden geen master bevat die gericht is op duurzaamheidstransities waar de inhoud van de voorgenomen opleiding in ondergebracht zou kunnen worden.

De commissie volgt de aanvrager inzake de argumentatie dat de voorgenomen opleiding niet binnen het eigen bestaande aanbod kan worden vormgegeven.

4.1.3 Joint degree van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en HAS green academy (2024-005Cc)

De aanvragers stellen dat de voorgenomen opleiding beoogt samen te werken met vergelijkbare masters die al worden aangeboden bij de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (Circulaire Economie en Master Management en Innovatie in Maatschappelijke Organisaties). De aanvragers geven aan dat de focus bij deze opleidingen meer ligt op verandering binnen organisaties en minder op systeemverandering. De HAS green academy geeft aan geen opleidingen aan te bieden waar de voorgenomen opleiding in ondergebracht zou kunnen worden.

Door de werkveldpartijen wordt aangegeven dat de reeds bestaande opleiding Circulaire Economie (aangeboden door de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen) mogelijk kan opleiden tot dezelfde rollen en functies in organisaties.

Aan het regionale werkveld is uitgevraagd of zij de nieuwe masteropleiding Sustainability Transitions van toegevoegde waarde vinden naast het aanbod van andere opleidingen en hoger onderwijsinstututen. Van de ontvangen intentieverklaringen (n=24) van werkveldpartners zijn er achttien die aangeven dat de opleiding van toegevoegde waarde is voor het huidige aanbod in de regio. In het dossier zijn enkele testimonials opgenomen van werkveldpartijen die de toevoegde waarde ondersteunen.

De commissie volgt de aanvrager inzake de argumentatie dat de voorgenomen opleiding niet binnen het eigen bestaande aanbod kan worden vormgegeven. De commissie overweegt hierbij dat de bestaande opleiding Circulaire Economie mogelijk kan opleiden tot dezelfde rollen en functies maar dat de werkveldpartijen hebben aangegeven dat de voorgenomen opleiding van toegevoegde waarde is voor het huidige aanbod in de regio.

4.1.4 Joint degree van Avans Hogeschool en Fontys Hogeschool (2024-005Cd)

De aanvragers geven aan dat de voorgenomen opleiding is gericht op verandermanagement in de breedste zin van het thema duurzaamheid. Hierdoor voorzien zij geen conflicten met het bestaande aanbod.

Door de werkveldpartijen wordt aangegeven dat de reeds bestaande opleiding Healthy Ageing Professional (aangeboden door Fontys Hogeschool) mogelijk kan opleiden tot dezelfde rollen en functies in organisaties.

Aan het regionale werkveld is uitgevraagd of zij de nieuwe masteropleiding Sustainability Transitions van toegevoegde waarde vinden naast het aanbod van andere opleidingen en hoger onderwijsinstututen. Van de ontvangen intentieverklaringen (n=5) van werkveldpartners zijn er drie verklaringen die aangeven dat de opleiding van toegevoegde waarde is voor het huidige aanbod in de regio. In het dossier zijn enkele testimonials opgenomen van werkveldpartijen die de toevoegde waarde ondersteunen en die het verschil met het profiel van de bestaande hbo master Healthy Ageing Professional onderstrepen.

De commissie volgt de aanvrager inzake de argumentatie dat de voorgenomen opleiding niet binnen het eigen bestaande aanbod kan worden vormgegeven. De commissie overweegt hierbij dat de bestaande opleiding Healthy Ageing Professional mogelijk kan opleiden tot dezelfde rollen en functies maar dat de werkveldpartijen hebben aangegeven dat de voorgenomen opleiding van toegevoegde waarde is voor het huidige aanbod in de regio.

4.1.5 De Haagse Hogeschool (2024-005Ce)

De aanvrager stelt dat de sectoroverstijgende master het huidige aanbod aanvult. De aanvrager geeft aan dat zij geen (bekostigde) master aanbiedt die verwant is aan de voorgenomen opleiding. De opleidingen die het meest in de buurt komen zijn volgens de aanvrager Next Level Engineering en Publieke Inkoop. De bestaande opleidingen van de aanvrager bevinden zich wel op de combinatie van de thema's 'brede duurzaamheid' en 'rechtvaardigheid' maar hebben geen overlap met het thema transitie.

De commissie volgt de aanvrager inzake de argumentatie dat de voorgenomen opleiding niet binnen het eigen bestaande aanbod kan worden vormgegeven.

4.1.6 De Hogeschool Rotterdam (2024-005Cf)

De aanvrager geeft aan geen verwant aanbod aan te bieden waardoor de voorgenomen opleiding meerwaarde biedt aan het bestaande portfolio. De aanvrager geeft aan dat er in de regio twee opleidingen zijn die enigszins overeenkomen: River Delta Development (Joint degree van de Hogeschool Rotterdam, HZ University of Applied Sciences en de Hogeschool Van Hall Larenstein) en Societal Transitions (Erasmus Universiteit). River Delta Development is gericht op de rivierdelta's en de kwetsbaarheid daarvan als gevolg van verstedelijking en klimaatverandering. Societal Transitions richt zich wel op transitiekennis maar meer vanuit een filosofisch/psychologisch aspect. De voorgenomen opleiding zal de energietransitie vanuit een technisch en economisch (bedrijfs)perspectief benaderen. De aanvrager stelt dat de opleidingen elkaar aanvullen in plaats van dat zij met elkaar concurreren.

Door de werkveldpartijen wordt aangegeven dat de bestaande opleiding Global Business and Sustainability (aangeboden door de Hogeschool Rotterdam) mogelijk kan opleiden tot dezelfde rollen en functies in organisaties.

Aan het regionale werkveld is gevraagd of zij de nieuwe masteropleiding Sustainability Transitions van toegevoegde waarde vinden naast het aanbod van andere opleidingen en hoger onderwijsinstututen. Van de ontvangen intentieverklaringen (n=42) van werkveldpartners geven er 37

aan dat de opleiding van toegevoegde waarde is voor het huidige aanbod in de regio. In het dossier zijn enkele testimonials opgenomen van werkveldpartijen die de toegevoegde waarde ondersteunen.

De commissie volgt de aanvrager inzake de argumentatie dat de voorgenomen opleiding niet binnen het eigen bestaande aanbod kan worden vormgegeven. De commissie overweegt hierbij dat de bestaande opleiding Global Business and Sustainability mogelijk kan opleiden tot dezelfde rollen en functies maar dat de werkveldpartijen hebben aangegeven dat de voorgenomen opleiding van toegevoegde waarde is voor het huidige aanbod in de regio.

4.1.7 HZ University of Applied Sciences (2024-005Cg)

De aanvrager geeft aan dat haar huidige masteraanbod uitsluitend bestaat uit de joint degree River Delta Development met Van Hall Larenstein en de Hogeschool Rotterdam. De focus van de opleiding is een verdieping van de bachelors Watermanagement en Built Environment. De aanvrager geeft aan dat deze opleiding gespecialiseerder is dan de voorgenomen opleiding. De voorgenomen opleiding legt de focus meer op regionale transities en de brede welvaart in rurale kustgebieden. Hiermee is volgens de aanvrager de doelgroep ook anders. De voorgenomen opleiding past dus niet binnen het bestaande aanbod van de aanvrager.

De commissie volgt de aanvrager inzake de argumentatie dat de voorgenomen opleiding niet binnen het eigen bestaande aanbod kan worden vormgegeven.

4.1.8 Conclusie commissie

De commissie concludeert op grond van het bovenstaande dat de aanvragers hebben aangetoond dat er een noodzaak bestaat om de voorgenomen opleiding Sustainability Transitions als nieuwe opleiding vorm te geven.

4.2 Aansluiting instellingsprofiel

De aanvragers beargumenteren dat de voorgenomen master in principe door elke hogeschool uitgevoerd kan worden omdat de focus van de opleiding aansluit op elk instellingsplan en op de strategische visie en positionering van de hogescholen in Nederland. De aanvragers geven aan dat de instellingsplannen van alle hogescholen erop gericht zijn hun afgestudeerden op te leiden voor de toekomst. Regionale samenwerkingen staan daarbij centraal, net als transdisciplinair samenwerken. De aanvragers stellen dat er binnen de VH-bestuursvergaderingen in 2021 goed georiënteerd is op de maatschappelijke behoeften en opgaven en dat hogescholen zich hebben verbonden aan de uitkomsten van dit onderzoek. Iedere hogeschool heeft daarmee een eigen afweging kunnen maken of zij er goed aan doen om mee te doen met een bepaald thema. De aanvragers concluderen daarmee dat de deelnemende partijen binnen dit cluster de beste instellingen zijn om de voorgenomen opleiding aan de eigen regionale praktijken te verbinden.

Iedere hogeschool die deelneemt aan dit cluster heeft met een zelfanalyse aangegeven in hoeverre de beoogde opleiding aansluit op het eigen instellingsprofiel.

4.2.1 Joint degree van de Hogeschool van Amsterdam, de Hanzehogeschool Groningen en Hogeschool Inholland (2024-005Ca)

De Hogeschool van Amsterdam heeft zich in haar waardenoriëntatie verbonden aan de 17 Sustainable Development Goals. Op basis daarvan zijn er drie thema's centraal komen te staan in de strategische ontwikkeling voor de komende jaren: duurzaamheid, diversiteit en inclusie en digitalisering.¹⁷ Tevens sluit de opleiding volgens de aanvrager goed aan bij de visie van de faculteit Maatschappij en Recht op het gebied van duurzaamheid.¹⁸ Deze visie heeft als doel dat het een vanzelfsprekende zaak wordt om overal te werken en te leren in een diverse en inclusieve omgeving, waarbij keuzes zo duurzaam mogelijk en digitaal innovatief zijn. Zo draagt de faculteit bij aan de kwaliteit van het onderwijs en onderzoek, maar ook aan belangrijke maatschappelijke vraagstukken. Daarnaast heeft de aanvrager onderbouwd dat zij van plan is het Centre of Expertise City Net Zero, dat de Metropoolregio Amsterdam in 2025 circulair, klimaatneutraal en klimaatbestendig wil maken, een rol te laten spelen bij de ontwikkeling van de voorgenomen opleiding. Daarnaast geeft de aanvrager aan dat de instelling nauw betrokken is bij het door NWO en KNAW gefinancierde samenwerkingsverband Klimaatonderzoek Initiatief Nederland. De aanvrager stelt dat de opleiding derhalve een-op-een aansluit op de profilering van de Hogeschool van Amsterdam.

De Hanzehogeschool Groningen beargumenteert dat de opleiding goed aansluit bij haar eigen ambities om te werken aan de versterking van een leefbaar en duurzaam Noord-Nederland. Zij stelt daarbij dat de instelling hierin leidend is met het speerpunt Energie dat in de strategische keuzes is opgenomen en dat de opleiding aansluit op het kenniscentrum Energy.¹⁹

Hogeschool Inholland beargumenteert dat de opleiding goed aansluit op het bestaande bacheloraanbod binnen de domeinen Agri, Food & Life Sciences, Creative Business en Techniek en Ontwerpen & Informatica. Daarnaast geeft zij aan dat de opleiding eveneens aansluit op de onderzoekslijnen, zoals Societal Impact Design en Duurzaamheidstransities en de daarbinnen bestaande netwerken. De aanvrager geeft ook aan te werken aan een strategie op het gebied van masterontwikkeling. De aanvrager beschrijft dat dit concreet betekent dat het gaat om het opzetten van brede, interdisciplinaire opleidingen waarin gewerkt wordt aan maatschappelijke vraagstukken, zoals Duurzame Leefomgeving en Veerkrachtige Samenleving. De aanvrager geeft aan dat de onderhavige opleiding daarbij past.

De commissie volgt de aanvragers in de argumentatie inzake de aansluiting op het eigen instellingsprofiel.

4.2.2 Joint degree van de Christelijke Hogeschool Windesheim en Saxion Hogeschool (2024-005Cb)

Saxion Hogeschool beargumenteert dat een cross-sectorale master goed past binnen de visie van de instelling. In het strategische plan wordt gemeld dat interdisciplinair werken een belangrijke component vormt voor het onderwijs zodat complexe vraagstukken kunnen worden aangepakt.²⁰ Tevens geeft de aanvrager aan dat duurzaamheid is verankerd in het beleid op onderwijs, onderzoek en bedrijfsvoering. Ook stelt de aanvrager dat in het plan is opgenomen dat studenten worden

¹⁷ Het instellingsplan 'Hogeschool in 3D. Duurzaam, divers & inclusief en digitaal voor de toekomst 2021-2026' (Hogeschool van Amsterdam 2021)

¹⁸ <https://publications.hva.nl/op-koers-naar-2026/de-drie-d-s-zijn-overal>

¹⁹ 'Betrokken en Wendbaar. Strategisch beleidsplan 2021-2026' (Hanzehogeschool Groningen 2021)

²⁰ Het strategisch plan 'Toekomst schrijven. Saxion Strategisch Plan 2020-2024' (Saxion Hogeschool 2019)

opgeleid om relevante kennis over klimaat en energie met een korte implementatietijd op de markt te kunnen brengen. De opleiding zal uitgevoerd worden door de School of Finance and International Business, onder verantwoordelijkheid van het lectoraat Business Models. Er zal volgens de aanvrager nauwe samenwerking zijn met de clusters Sustainable Energy Systems en Smart en Sustainable Business Solutions.

De Christelijke Hogeschool Windesheim betreft bij het betoog het instellingsplan voor 2023-2028²¹ waarin de ambitie is opgenomen om actief in te spelen op ontwikkelingen in de maatschappij en te anticiperen op kansen op de arbeidsmarkt. De instelling wil samen met de omgeving transitie in de samenleving versnellen. Onder de ambitie heeft de instelling drie opgaven geformuleerd: (1) Onderwijs en onderzoek aansluiten op maatschappelijke transitie, (2) Regionale, nationale en internationale samenwerking versterken en (3) We maken er zelf werk van: duurzaam zijn. De opleiding zal worden geplaatst binnen het domein Business, Media en Recht en zal aansluiten bij de lectoraten Netwerken in een Circulaire Economie en Energietransitie.

De commissie volgt de aanvragers in de argumentatie inzake de aansluiting op het eigen instellingsprofiel.

4.2.3 Joint degree van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en HAS green academy (2024-005Cc)

HAS green academy geeft aan de ambitie te hebben om de kennisinstelling te zijn waar studenten zich binnen het groene domein kunnen ontwikkelen om bij te dragen aan gezonde en duurzame toekomst. Binnen de instelling zijn de thema's gezonde voedselproductie, gezonde voedsel en gezond leven en gezonde leefomgeving belangrijke zwaartepunten. De aanvrager geeft aan dat de voorgenomen opleiding een verbindende factor zal zijn tussen de verschillende lectoraten. De opleiding sluit inhoudelijk aan op de clusters agri & business en leefomgeving & natuur.

De Hogeschool van Arnhem en Nijmegen geeft aan dat in haar strategische plan de transitie van de wereld is opgenomen en dat zij beoogt mee te veranderen, maar ook om verandering te initiëren.²² Het eerste doel in het plan is dat studenten het verschil zullen maken als maatschappelijk betrokken wereldburgers. De instelling wil een bijdrage leveren aan complexe vraagstukken op ecologisch, sociaal-maatschappelijk en technologisch vlak. De aanvrager stelt dat de voorgenomen opleiding derhalve aansluit op de kern van het strategische plan. De opleiding zal binnen de instelling worden ondersteund door lectoraten als Logistiek en Allianties, Sociale Duurzame Praktijken en Automotive Research.

De commissie volgt de aanvragers in de argumentatie inzake de aansluiting op het eigen instellingsprofiel.

4.2.4 Joint degree van Avans Hogeschool en Fontys Hogeschool (2024-005Cd)

Avans Hogeschool beargumenteert dat de instelling duurzaamheid in alle facetten integreert: onderwijs, onderzoek en leefomgeving. De visie is gericht op het vormen van studenten als toekomstige 'change-makers'. Binnen het instellingsprofiel is duurzaamheid een kernwaarde. Daarnaast staat cross-sectorale samenwerking met brede masters centraal. Wat betreft positionering

²¹ Het instellingsplan 'Dichterbij. Instellingsplan 2023-2028' (Christelijke Hogeschool Windesheim 2022)

²² Het strategische plan 'Waar staan we voor. HAN Koersbeeld 2022-2028' (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen 2021)

binnen de hogeschool, sluit de opleiding aan op het onderzoeksgebied Brede Welvaart en Nieuw Ondernemerschap en de daarbij behorende kenniscentra.

Fontys Hogeschool beargumenteert dat zij studenten wil voorbereiden op hun rol in de maatschappij waar mensen nodig zijn die de duurzaamheid van de economie vooropstellen. Tevens geeft de aanvrager aan dat de instelling een brede hogeschool is die onderwijs in alle sectoren aanbiedt met een sterke verankering in de regio, waaronder de Brainportregio met veel bedrijven. De aanvrager geeft aan dat zij met onderwijs en onderzoek een rol vervullen in deze regio door bij te dragen aan ontwikkeling van een duurzame en vitale samenleving. Daarbij geeft de aanvrager aan dat de opleiding goed past binnen de instelling vanwege het reeds bestaande kenniscentrum Sustainability Transitions en het lectoraat Circulaire Transities.

De commissie volgt de aanvragers in de argumentatie inzake de aansluiting op het eigen instellingsprofiel.

4.2.5 De Haagse Hogeschool (2024-005Ce)

De aanvrager stelt dat de beoogde opleiding aansluit op ambitie 9 uit het instellingsplan waarin het draait om de integratie van duurzaamheid en rechtvaardigheid in onderwijs en onderzoek.²³ De beoogde opleiding sluit hierop aan doordat studenten worden opgeleid om een bijdrage te kunnen leveren aan de transitie naar een duurzame en rechtvaardige samenleving. De beoogde opleiding zal verbonden worden aan meerdere lectoraten waaronder (1) Energy in Transition, (2) Future Urban Systems, (3) Public Purchasing en (4) User and Circular Business.

De commissie volgt de aanvragers in de argumentatie inzake de aansluiting op het eigen instellingsprofiel.

4.2.6 De Hogeschool Rotterdam (2024-005Cf)

De aanvrager beargumenteert dat de voorgenomen opleiding aansluit op het thema 'Talent voor Transitie' binnen de strategische agenda.²⁴ De instelling werkt daarbij met studenten, docenten, lectoren en bedrijven samen in het programma 'Samen Duurzaam'. Binnen de instelling staan de focusgebieden klimaatverandering, circulaire economie en maatschappelijke veerkracht centraal. De aanvrager geeft aan dat de voorgenomen opleiding derhalve een waardevolle aanvulling zou zijn op het bestaande masteraanbod binnen de instelling.

De aanvrager geeft aan dat de master binnen het economisch domein gepositioneerd zal worden. Tevens bouwt de voorgenomen opleiding voort op de aanwezige kennisinfrastructuur van HRTech, Kenniscentrum Business Innovation en River Delta en de daarbij behorende onderzoeksprogramma's. Ten slotte stelt de aanvrager dat de opleiding goed past bij de uitdagingen op het gebied van duurzaamheid waar de regio Rotterdam en de haven mee te maken hebben.

De commissie volgt de aanvrager in de argumentatie inzake de aansluiting op het eigen instellingsprofiel.

²³ Het instellingsplan 'Onderzoekend leren met impact. Instellingsplan 2023-2028' (De Haagse Hogeschool 2022, p. 18)

²⁴ De strategische agenda 'Talent voor transitie. Strategische agenda Hogeschool Rotterdam 2023-2028' (Hogeschool Rotterdam 2022, p. 2)

4.2.7 HZ University of Applied Sciences (2024-005Cg)

De aanvrager stelt dat de opleiding goed past bij de beleidsplannen van de instelling als concretisering van de speerpunten water, energie en vitaliteit.²⁵ De master zal onderdeel gaan uitmaken van het Delta Climate Centre en is daarnaast verbonden aan andere initiatieven in Zeeland. De aanvrager geeft aan dat de focus daarnaast ligt op systemisch co-design, geïntegreerd met co-creatie en gekoppeld aan regionale transitie en de impact op brede welvaart in de rurale kustregio Zeeland.

De commissie volgt de aanvrager in de argumentatie inzake de aansluiting op het eigen instellingsprofiel.

4.2.8 Conclusie commissie

De commissie concludeert op grond van het bovenstaande dat alle aanvragers hebben aangetoond dat de voorgenomen opleiding Sustainability Transitions aansluit op het eigen instellingsprofiel. De commissie deelt de conclusie van de aanvragers dat de voorgenomen opleiding in de basis bij iedere instelling zou passen maar constateert dat de aanvragers desalniettemin helder uiteen hebben gezet welke keuzes ten grondslag hebben gelegen aan het vormen van het cluster.

5. Rio- en ISCED-indeling

De aanvragers willen de voorgenomen opleiding in het RIO-onderdeel 'Sectoroverstijgend' indelen. Dit voorstel sluit in de ogen van de commissie aan op de inhoud van de voorgenomen opleiding. De commissie adviseert u daarom met deze indeling in te stemmen.

De aanvragers hebben niet aangegeven in welke ISCED-rubriek zij de voorgenomen opleiding willen laten opnemen. De commissie adviseert u de opleidingen op te nemen in de ISCED-rubriek 'management algemeen, bedrijfskunde' (41303), gezien de inhoud van de opleidingen en de indeling van het verwante opleidingsaanbod.

6. Afstemming en zienswijzen

De aanvragers vermelden in het dossier dat de clusteraanvraag voortkomt uit het voornemen voor één landelijke masteropleiding Sustainability Transitions, gedragen en uitgevoerd door verschillende hogescholen. In de zomer van 2023 is besloten om een clusteraanvraag vorm te geven. Gedurende de voorbereiding van de clusteraanvraag hebben de instellingen onderling afstemming gezocht. De VH is verder betrokken geweest bij de vormgeving van deze aanvraag door middel van het sectorplan waar de voorgenomen opleiding een deeluitwerking van is.

De aanvragers geven aan met verwante opleidingen op zowel hbo- als wo-niveau afstemming te hebben gezocht. De aanvragers hebben de contactpersonen en de uitkomst van de afstemmingsgesprekken genoteerd in het dossier. De aanvragers stellen dat uit de gesprekken

²⁵ Het instellingsplan 'Bijdragen aan een betere wereld. Instellingsplan HZ University of Applied Sciences 2022-2027' (HZ University of Applied Sciences 2021)

inhoudelijke belangstelling voor de master naar voren kwam en dat er in meerdere gevallen is gesproken over toekomstige samenwerking voor onderzoeksprojecten.

Het aanvraagdossier doet geen melding van afstemming met UNL of de NRTO.

Vanaf 13 februari 2024 is op de website van de commissie kennisgegeven van het voornemen voor de clusteraanvraag. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs en andere belanghebbenden de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. Op 19 februari heeft de commissie een positieve zienswijze van Zuyd Hogeschool ontvangen ten behoeve van de aanvraag voor de joint degree master Sustainability Transitions van Avans Hogeschool en Fontys Hogeschool (2024-005Cd).

Conclusie

Gelet op het voorgaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om de volgende deelbesluiten te nemen over de in de clusteraanvraag opgenomen opleidingen:

- 2024-005Ca: *positief met beperking tot voltijd in Amsterdam en deeltijd in Groningen*
- 2024-005Cb: *positief met beperking tot voltijd*
- 2024-005Cc: *positief met beperking tot voltijd*
- 2024-005Cd: *positief met beperking tot voltijd*
- 2024-005Ce: *positief met beperking tot voltijd en deeltijd*
- 2024-005Cf: *positief met beperking tot voltijd*
- 2024-005Cg: *positief met beperking tot deeltijd*

Gelet op het grote aantal opleidingen dat bij deze clusteraanvraag betrokken is en het feit dat de opleiding gericht is op een werkveld dat zich nog moet ontwikkelen, adviseert de commissie om terughoudend te zijn bij de goedkeuring van vergelijkbare hbo en wo masteropleidingen voor de komende vijf jaar.

De commissie adviseert u daarnaast om deze opleiding in het RIO in te delen in het onderdeel 'Sectoroverstijgend'. Verder adviseert de commissie om de opleiding te laten registreren in de ISCED-rubriek 'management algemeen, bedrijfskunde' (41303).

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. P.M.M. Rullmann
Voorzitter CDHO

Bijlage 1: afbakening verwant aanbod (Bron: DUO, peildatum 1 oktober)

Opleiding	Instelling	'19-'20		'20-'21		'21-'22		'22-'23		'23-'24	
		VT	DT	VT	DT	VT	DT	VT	DT	VT	DT
M Gezond Gedrag en Leefomgeving (45295)	Aeres Hogeschool (30TX), Almere										14
M Sustainable Business Transition (49401)	Hogeschool Utrecht (25DW), Utrecht								25		39
M Master Circulaire Economie (49142)	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (25KB), Nijmegen	28		40	20	39	19	38	22	47	24
M Duurzame Gebiedstransities (40125)	Hogeschool Van Hall Larenstein (30HD), Rheden									11	
M Design Driven Innovation (49302)	NHL Stenden Hogeschool (31FR), Leeuwarden	5		29	39	35	34	14	24	15	28
M Global Business & Sustainability (60456)	Erasmus Universiteit Rotterdam (21PE), Rotterdam	129		193		196		152		185	
M Governance of Sustainability (60965)	Universiteit Leiden (21PB), 's-Gravenhage	50		81		95		52		67	
M Societal Transitions (60989)	Erasmus Universiteit Rotterdam (21PE), Rotterdam									44	
M Society, Sustainability and Planning (66653)	Rijksuniversiteit Groningen (21PC), Groningen	19		38		45		40		35	
M Sustainability Science, Policy and Society (69315)	Universiteit Maastricht (21PJ), Maastricht	76		124		128		71		98	
M Sustainable Entrepreneurship (67085)	Rijksuniversiteit Groningen (21PC), Leeuwarden	30		31		38		33		32	
M Global Challenges for Sustainability (joint degree) (65025)	Universiteit Utrecht (21PD), Utrecht					70		61		65	

M Energy for Society (49396)	Hanzehogeschool Groningen (25BE), Groningen	20	20	20	26	20	18
M Environment and Resource Management (60045)	Vrije Universiteit Amsterdam (21PL), Amsterdam	119	166	181	148	154	
M Environment and Society Studies (66839)	Radboud Universiteit Nijmegen (21PM), Nijmegen	50	58	76	39	39	
M Environmental and Energy Management (69319)	Universiteit Twente (21PH), Leeuwarden	32	33	36	32	26	
M European Master in Sustainable Energy System Management (69298)	Hanzehogeschool Groningen (25BE), Groningen	32	16	25	33	21	
M Food Systems Innovation (45290)	Aeres Hogeschool (30TX), Almere			20	8	13	
M Gezondheidsinnovatie (49145)	Zuyd Hogeschool (25JX), Heerlen	6	19	6	10	17	12
M Health Innovation (40120)	NHL Stenden Hogeschool (31FR), Leeuwarden	5	18	6	12	7	19
M Healthy Ageing Professional (49127)	Fontys Hogeschool (30GB), Eindhoven	8	23	15	23	11	21
	Hanzehogeschool Groningen (25BE), Groningen	14	14	23	22	22	25
M Interdisciplinaire sociale wetenschap (60746)	Universiteit Utrecht (21PD), Utrecht	73	105	94	84	114	14
M Interdisciplinary Business Professional (49291)	Hanzehogeschool Groningen (25BE), Groningen	26	37	24	15	14	15
M Klimaatpsychologie en -gedrag (49161)	Hogeschool van Amsterdam (28DN), Amsterdam						22
							29

M Master of Urban and Area Development (joint degree) (49503)	Hogeschool Utrecht (25DW), Utrecht		17		15		24		16	16	
	Saxion Hogeschool (23AH), Utrecht										
M Sociaal-Ruimtelijk Transitie management (45297)	Hanzehogeschool Groningen (25BE), Groningen									10	
Totaal Eerstejaarsinstroom		722	91	1021	141	1171	174	878	133	1062	200

Bijlage 2: tabellen arbeidsmarktprognoses (Bron: ROA, AIS)

Tabel 1. Arbeidsmarktprognoses opleidingstype master chemische technologie

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Indicator	Typering
Master - chemische technologie	verwachte uitbreidingsvraag tot 2028	800	3	0.4		gemiddeld
Master - chemische technologie	verwachte vervangingsvraag tot 2028	6400	22	3.3		hoog
Master - chemische technologie	verwachte baanopeningen tot 2028	7200	24	3.7		gemiddeld
Master - chemische technologie	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2028	6500	22	3.3		gemiddeld
Master - chemische technologie	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2028				1.02	enige
Master - chemische technologie	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2028				1.02	redelijk